TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Xuất khẩu nông sản trước "làn sóng" tiêu chuẩn mới

06:32 27/07/2026

Những thay đổi liên tục trong quy định về an toàn thực phẩm, kiểm dịch động thực vật (SPS), truy xuất nguồn gốc và phát triển bền vững tại Liên minh châu Âu (EU) và Vương quốc Anh đang tạo ra sức ép ngày càng lớn đối với doanh nghiệp xuất khẩu nông sản Việt Nam.

Tiêu chuẩn SPS trở thành yếu tố quyết định năng lực cạnh tranh

Việt Nam đang hưởng nhiều lợi thế từ Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - Liên minh châu Âu (EVFTA) và Hiệp định Thương mại tự do Việt Nam - Vương quốc Anh và Bắc Ireland (UKVFTA), đặc biệt là các ưu đãi về thuế quan đối với nông, lâm, thủy sản. Tuy nhiên, song hành với cơ hội mở rộng thị trường là hệ thống tiêu chuẩn kỹ thuật ngày càng khắt khe từ các nước nhập khẩu.

Theo ông Ngô Hồng Phong, Cục trưởng Cục Chất lượng, Chế biến và Phát triển thị trường, Giám đốc Văn phòng SPS Việt Nam, đáp ứng các quy định SPS hiện không còn đơn thuần là yêu cầu kỹ thuật mà đã trở thành điều kiện tiên quyết để doanh nghiệp duy trì thị trường, nâng cao năng lực cạnh tranh và hướng tới phát triển bền vững.

Việc chủ động đáp ứng các quy định SPS và truy xuất nguồn gốc giúp nông sản Việt Nam nâng cao khả năng cạnh tranh tại các thị trường cao cấp.

Xu hướng thương mại nông sản toàn cầu đang chuyển mạnh sang quản lý chất lượng trên toàn bộ chuỗi giá trị. Bên cạnh các tiêu chí truyền thống về an toàn thực phẩm và kiểm dịch động, thực vật, nhiều thị trường còn yêu cầu doanh nghiệp minh bạch dữ liệu, truy xuất nguồn gốc, quản lý vùng nguyên liệu, giảm phát thải và tuân thủ các quy định mới như Quy định chống mất rừng của Liên minh châu Âu (EUDR).

Năm 2025, kim ngạch xuất khẩu nông, lâm, thủy sản của Việt Nam sang EU đạt khoảng 9,28 tỷ USD, chiếm gần 13% tổng kim ngạch xuất khẩu toàn ngành, đứng thứ ba sau Trung Quốc và Hoa Kỳ. Điều này cho thấy EU tiếp tục là một trong những thị trường quan trọng nhưng cũng có yêu cầu cao bậc nhất đối với nông sản Việt Nam.

Chủ động kiểm soát chất lượng để giữ vững thị trường xuất khẩu

Theo TS. Ngô Xuân Nam, Phó Giám đốc Văn phòng SPS Việt Nam, trong 6 tháng đầu năm, EU đã ban hành 74 thông báo SPS, tăng so với cùng kỳ năm trước, trong khi Vương quốc Anh ban hành 15 thông báo. Đáng chú ý, EU tiếp tục hạ giới hạn dư lượng tối đa (MRL) đối với nhiều hoạt chất thuốc bảo vệ thực vật, bổ sung thêm các đối tượng kiểm dịch thực vật và tăng cường kiểm soát an toàn

thực phẩm. Trong khi đó, Anh có xu hướng điều chỉnh linh hoạt hơn đối với một số hoạt chất.

Ông Nam lưu ý, doanh nghiệp không thể áp dụng cùng một bộ tiêu chuẩn cho cả hai thị trường, bởi mỗi quốc gia đều có quy định riêng. Thậm chí, ngay trong EU, một số nước như Pháp và Đức đã bổ sung những yêu cầu nghiêm ngặt hơn quy định chung của khối đối với dư lượng thuốc bảo vệ thực vật.

EU cũng đang lấy ý kiến về dự thảo siết chặt mức dư lượng tối đa của nhiều hoạt chất sử dụng trên cà chua, xoài, trái cây có múi, chè, dâu tây và nhiều loại nông sản khác. Phần lớn các quy định mới đều có lộ trình áp dụng khoảng 6 tháng sau khi công bố, tạo khoảng thời gian để doanh nghiệp điều chỉnh quy trình sản xuất và kiểm soát chất lượng.

Theo thống kê của Văn phòng SPS Việt Nam, EU hiện vẫn áp dụng biện pháp kiểm soát tăng cường đối với 4 mặt hàng của Việt Nam gồm sầu riêng, thanh long, ớt và đậu bắp. Trong đó, sầu riêng bị kiểm tra với tần suất 20%; thanh long 30%; còn ớt và đậu bắp bị kiểm tra 50% và phải kèm chứng thư phân tích dư lượng thuốc bảo vệ thực vật.

Dù vậy, số lượng mặt hàng bị tăng cường kiểm soát đã giảm từ 7 xuống còn 4, phản ánh những cải thiện tích cực về chất lượng nông sản Việt Nam. Thanh long nhiều tháng liên tiếp không phát sinh lô hàng vi phạm và phía Việt Nam đã kiến nghị EU xem xét giảm tần suất kiểm tra đối với mặt hàng này.

Ngoài dư lượng thuốc bảo vệ thực vật, doanh nghiệp cũng cần chú ý đến các quy định về sinh vật gây hại, thành phần nguyên liệu, chất gây dị ứng, bao bì tiếp xúc với thực phẩm và ghi nhãn sản phẩm. Thực tế, đã có doanh nghiệp bị EU thu hồi, tiêu hủy hàng hóa do sử dụng nguyên liệu chưa được phép nhập khẩu hoặc bao bì không đáp ứng quy định an toàn thực phẩm.

Theo các chuyên gia, việc chủ động cập nhật quy định SPS, đầu tư hệ thống truy xuất nguồn gốc, chuẩn hóa vùng nguyên liệu và kiểm soát chất lượng ngay từ khâu sản xuất sẽ giúp doanh nghiệp hạn chế rủi ro bị cảnh báo, giảm nguy cơ gián đoạn xuất khẩu, đồng thời nâng cao khả năng cạnh tranh của nông sản Việt Nam tại EU, Vương quốc Anh cũng như các thị trường cao cấp khác.

Minh Thành *(t/h)*